

Obra de Torné Esquius que il·lustra la coberta del llibre de Josep Murgades [LRP](#)

ESCRITS SOBRE NOUCENTISME

Autor: Josep Murgades
Editorial: Universitat de Barcelona Edicions.
Pàgines: 540
Preu: 39 euros

comunitat de Catalunya, també del 14, constitueix la xarxa de biblioteques i museus, promou algunes publicacions capitals... Els prohoms noucentistes estan inextricablement compromesos amb aquest programa de país. Com assenyala Murgades, "si l'intel·lectual modernista, a manca d'un poder efectiu que l'acompanyés, se solia presentar com un franc-tirador, el noucentista, en canvi, actua sempre des del poder".

Noucentisme, imperialisme, arbitrarisme, civilitat i classicisme són els cinc conceptes basals que Eugeni d'Ors va definir i que va establir com els pilars de la ideologia noucentista. (Apuntaré, de passada, que si Xènius, com escriu l'autor, va ser el gran *verbalitzador* sobre aquest fenomen, sens dubte Murgades és un dels grans glossadors i exegetes sobre el seu abast.) L'estudiós no s'està d'indicar certes contradiccions del Noucentisme. N'hi ha un munt, però a mi m'interessa destacar la consideració que es fa d'un poeta com Jacint Verdaguer, a qui, per la seva ascendència romàntica, els prohoms del nou-cents no podien sinó veure amb malfiança; se'l converteix en poeta nacional de Catalunya, però, alhora, se'l respecta més com a prosador que com a líric.

L'obra té unes proporcions gairebé enciclopèdiques, però m'agradaria subratllar-ne dues analogies que em semblen especialment inspirades. D'una banda, a "El Noucentisme o el relloge de cucut", Murgades compara aquestes dues instàncies: la idea és que l'autor noucentista mira de construir un artefacte eficaç, útil, i descarta d'embarcar-se en la realització d'obres hercúlies i sublimes. I, d'altra banda, la idea d'arribar a l'anagògia per l'analogia: "La creació estètica i literària com a motor d'elevació, d'ascensió a un empori des del qual serà després molt més factible d'actuar sobre l'àmplia realitat." A primer cop d'ull, podria semblar contradictori amb l'analogia del relloge de cucut: no ho és gens. El Noucentisme no va perdre mai de vista la importància pràctica de la seva comesa.

Crítica

Jordi Llavina

IDEOLOGIA I PROGRAMA NOUCENTISTES

El Noucentisme no és un període cronològic: de les seves més esplendents consecucions, en vivim encara

important, que aplega vint-i-cinc valuosos treballs publicats d'ençà de la meitat dels anys setanta: "El Noucentisme ha estat -i és- per a mi un camp d'estudi, una vida d'especialització acadèmica. No pas una fe, ni una heretgia, ni un model, ni un estigma, ni res de tot això." L'autor es plany que el Noucentisme ha fet vessar menys tinta que el Modernisme i les avantguardes, malgrat la seva especificitat catalana, que el diferencia dels altres dos grans corrents, i a desgrat de la fondària i repercussió de la seva acció. El Noucentisme no és un període cronològic: de les seves més esplendents consecucions, en vivim encara. L'any 1907 es crea l'IEC. El 1914, la Biblioteca de Catalunya. La Man-

Només prenent en consideració el títol d'aquest llibre recopilatori, fruit de quatre dècades d'estudi ininterromput sobre el Noucentisme, ja podríem fer l'article sencer, tot ple de raons. D'entrada, per l'ús del substantiu *escrit*, que el doctor Murgades ha defensat sempre (vegeu, per exemple, l'opuscle amb què saludava la seva jubilació recent, *Esbós d'escrits que ja mai no escriuré*, 2021, però també moltes altres obres seves que fan servir, en el títol, aquesta mateixa paraula). Un escrit és una composició de significat ampli, que tant pot abraçar allò que té una intenció acadèmica (és el cas dels de l'autor reusenc) com allò altre que en té una de caràcter més assagístic o novel·lesc. I, tot seguit, per l'ús del mot *Noucentisme*, amb majúscules, com és convenció d'enunciar-lo, però sense l'article. Ens recorda Josep Murgades en més d'un d'aquests treballs que el Noucentisme és, molt més que un moviment, una ideologia, un programa que va anar de bracet amb una decidida acció política. És així que jo interpreto la manca de determinació del títol: com si l'autor ens suggerís que donar *Escrits sobre el Noucentisme* implicaria, necessàriament, una certa reducció del camp d'estudi -que llavors quedaria delimitat a l'eventualitat d'un corrent artístic històric.

Sigui com vulgui, aquest és un volum